

Magyar Népművelés

**Fejérvármegye Népművelési Bizottságának
és Testnevelési Bizottságának hivatalos lapja**

Szerkesztőség:
Székesfehérvár, Rákóczi-utca 6/b.

Kiadóhivatal:

Székesfehérvár, Vármegyeház.

Kéziratokat nem adunk vissza.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
Dr. Havranek József, Mészöly Géza,
Nevelős Lajos, Chalupka Rezső,
Bene Lajos, Nemes Ernő.

FELELŐS SZERKESZTŐ: BENE LAJOS.

Megjelenik minden hó 15-én.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 1 aranykorona.

Hirdetéseket megállapodás szerint vesz
fel a kiadóhivatal. — Előfizetések és hír-
detések a kiadóhivatal címére küldendők.

Az erő.

Már a kezdetleges emberek megállapították, hogy ha társulnak, szövetkeznek bizonyos célok elérésére, a siker bizonyosabb. Többen, többre képesek. Megállapították azt is, hogy mindig a tökéletesebben szervezett csoporté a siker, az tudja jobban megvédeni az érdekeit. Lehetett ez a csoportosulás a fajké, nemzeteke, társadalmaké, osztályoké és rétegeké, mindig a jobban összetartó és szervezettebbé volt a győzelem s minél szervezettebb volt, annál bizonyosabb volt a veszteség s ennek következményei: az elnyomás, szegénység, nyomorgás, rabszolgaság, vagy éppen a megsemmisülés. Példákat hozhatnék fel erre, de feleslegesnek tartom, mert akik a történelmet ismerik, vagy nyitott szemmel figyelik az eseményeket, találnak erre elég példát.

Tehát nem ok nélkül aggódnak azok a hazafiak, akik a magyar nemzet egyedeinek a gyöngén összefüggő csoportosulását látják, akik tele vannak sötét sejtéssel azért, mert látják, hogy a magyar nemzet már nemcsak osztályonként, hanem rétegenként is csoportosul s minden csoportosulásnak annyira különösen meghatározott céljai vannak, hogy a feltétlenül szükséges összekötő kapcsolatokat nélkülözi, egymástól idegennk, sőt akárhány esetben egymást ellenségnek is tekintik. Ez igen szomorú tény, de egészen kétségbeejtő az, hogy igen sokan vannak, akik a közösség előnyeit nemcsak használják, hanem arra utaznak, hogy azt kihasználják. Ha ez az irányzat tovább megmarad, akkor mind többen lesznek, akik a közösséggel a lelki kapcsolatot megszakítják,

azt gyöngítik s a saját önös érdekeik kihasználásával a közboldogulás útjába állanak. Nem gondolnak arra, hogy minden erőt a közösségtől nyernek.

Amikor nálunk vármegyeszerte megindultak a népművelési előadások, azok rendezői, vezetői és előadóinak nem tudjuk eléggé figyelmükbe ajánlani, hogy akár külön előadások, akár az egyes előadások keretében találjanak módot arra, hogy a lakosságot a társulás, a szövetkezés, az összetartásban rejlő nagy erőre felhívják és reávezzék arra, hogy ebben a szerencsétlen, megcsontított országban sokszorosán szükségünk van arra, hogy akik itt élünk, ne tekintsük egymást ellenségnek, ne szakadjunk pártokra, ne válasszon el minket születés, foglalkozás, tehetség és vagyon, hanem törekedjünk arra, hogy egy erős, egységes magyar nemzet álljon szemben a külső ellenségeinkkel éppen úgy, mint azokkal, akiknek a felforgatás a céljuk és se Istenük, se hazájuk nincs. Az erősek segítsék a gyöngét, emeljék magukhoz, a nyomorulton segítsenek, az elhagyottat, gyámoltalant vegyék pártfogásukba.

A társadalmi szakadékok abból keletkeztek, hogy a magasabb társadalmi osztályok és rétegek az alsóbbaktól elváltak, elszakadtak, külön életet folytattak. Nem törődtek az alsóbb rétegekkel és osztályokkal, csak felfelé törtek s amint feljebb jutottak, az ott maradtakról megfeledkeztek.

A társadalom minden osztályának és rétegeinek vannak megvédendő érdekei, boldogulását mutató célja s ezek elérésére irányuló törekvésére vezetőket keres. Minthogy magára maradt, sőt magával szemben álló alakulatokat,

csoportokat lát, azok ellen indul védelem, vagy támadási szándékkal. Így eljutottunk oda, hogy amikor ezer nyomorúság szakadt reánk, még nagyobb mértékben érezzük a reánk nehezedő terheket s így fokozottabb mértékben igyekszik mindenik elhárítani azt, vagy legalább is a nyomást enyhíteni. Ezekből fejlődnek ki a különböző irányu, erejű és tartalmu harcok, amelyek állandóan gyöngitenek.

A vármegyeszerte folyó népművelési előadásaink szolgáltatják a legjobb alkalmat arra, hogy az ismeretek nyújtásával kellőképpen tájékoztassuk a különböző osztályokat és csoportokat a veszedelemre s irányítsuk a nemzetünk megerősödésére. Ezek az előadások igen alkalmasak arra is, hogy a vezetésre hivatottak visszajuthassanak oda, ahol vezetőket várnak, keresnek s szociális érzésükkel és gondoskodásukkal megbizonyítsák azt, hogy vezetésre hivatottak, ők azok, akiket várnak és keresnek, tehát nem kell más után járni. Amint megtalálják az igazi vezetőket, akik szeretettel, jóakarattal, odaadással karolják fel a társadalom minden rétegének az ügyét s megértéssel vannak a fájdalmak, sérelmek iránt, azok orvoslására törekednek, minden jogos kívánság útját egyengetik, a társadalmi szakadékok áthidalását, egymás megértését munkálják.

Ez olyan erő, melynek kifejlesztése és felhasználása képes sok fájdalmat enyhíteni, sok könnyet letörölni, egységessé tenni a mi nagyon tagozódott nemzetünket, képes visszaállítani a régi dicsőségünket.

Bene Lajos.

A népművelés tizparancsolata.

1. Szeresd a népet! 2. Ismerd meg a falu lelkivilágát. 3. A néplélek jó tulajdonságait ápolod, erre építs. (Magyart a magyarnak.) 4. A gyógyító pirulákat mazsolákba rejted. 5. Nevelj, taníts uton-utfélen. 6. Légy példa. 7. Becsüld a keveset is. Ne csüggedj, előre! 8. Légy jó viszonyban mindenkivel, ha ez áldozatba kerül is. (A légy is árthat.) 9. Pontos terv szerint haladj. 10. Istenért, hazáért, kulturáért, a magyar népért mindent!

I. Szeresd a népet!

Szeretet az első szó, amit leírtam. Szeretet, mert szeretetről oly sokat hallunk, beszélünk és mégis ez az, amiből lelkünkben oly kevés van; pedig amíg a szeretet pusztá szó, gondolat, álom: addig gyökeres munka sehol nem végezhető! A

szeretet erő, hatalom, amely minden megnyilvánulást, ami az ő jegyében történik, célhoz vezet és az állandóság koronájával ékesít. A szeretet remény a sikerben. A szeretet vérünk hevítője, a jóirányú építőmunkának ép olyan alapja, mint a gyűlölet a rombolásnak.

Nézzünk önmagunkba, szaladjunk végig gondolatban életünk fonalán és állapítsuk meg, mit végeztünk eddig, milyen intenzitású volt munkásságunk? Ha megpróbáljuk grafikailag ábrázolni, egy hullámvonalat kapunk eredményül. Tehát találunk olyan időszakot, amelyben nagy erő kifejtésekre voltunk képesek és viszont olyat, ahol munkakedvünk pangott. Kutassuk az indítóokokat, amelyek az erő növekedését vonták maguk után. Megállapíthatjuk, hogy a szeretet — gyulladjon bármiért — a legfőbb rugó.

A szeretettel, kedvvel végzett munka élvezet. Gondolkozzunk csak...

Szeretem a zenét, órákhosszat csalogatom a lágy dallamokat a zongorából, vagy hegedűből. Munkát végzek, de nem érzem a fáradtságot; játszottam, így is mondjuk.

Mese, játék a gyermek világa, ezt szereti. Legyen az iskola a mese, a játék birodalma, akkor a gyermekek örömmel jönnek oda, jó tanuló lesz mindegyik, mert játszik, mesét hall, olvas; ezeket szereti, nem is tudja, hogy tanult, pedig csak most tanult igazán.

Órák hosszat járja a vadász a mezőt, eső, sár, hó, fagy nem retenti vissza. Örömmel jön haza a vadászszákmánnyal, nem fáradt: szeret vadászni.

Fordítsuk meg a fenti eseteket.

Nem szeretem a zenét, nem birom élvezni. Pusztá udvariasságból végig hallgatok társaimmal egy hangversenyt. A műsor végén én holt fáradt vagyok, társaim felfrissültek lélekben és testben.

Szigoru, száraz tanítás, kikényszerített fegyelem elfárasztja a tanulót, elfáradok magam is és a vége mégis csak az eredménytelenség, pedig még a formális fokokon is végig lovagoltam.

Kihurcolom vendégemet a határba egy vadász-körutra, gondolva, ő is oly örömmel járja az erdőt, a rétet, a mezőt, mint én. Féltun visszafordulunk, mert barátom fáradt: ő nem szereti a vadászatot.

Végtelen sorozatot lehetne felállítani, mely mind a szeretettel végzett munka adta eredményekről és élvezetről adna bizonyosságot, de elég ennyi is.

A szeretet hatalmát érezzük mindnyájan, vagy legalább is érezhetnénk, ha jobbik énünket nem kárhoznánk halálra. A szólás-mondás is azt mondja: a szeretet mindent legyőz.

Ha valaha szükség volt a szeretet varázserejére, ma szükség van rá. Ezer bajjal, akadállyal küzd az egyes, de küzd árva nemzetünk is. Héroszi munkára van szükség, hogyha ismét a régi konszolidált viszonyokat akarjuk vissza állítani. Ezt pedig tennünk kell, mert létfeltételünk.

Elő a leghatalmasabb indító okkal, hogy a jobb jövőért végzendő munka elég erős legyen, elő a szeretettel; az Isten, a haza és népszerűségi!

Nemzetünk fő oszlopa a középosztály számtalanszor tanujelét adta Isten és hazaszeretetének a multban és a szomorú jelenben. Csak ennek köszönhetjük, hogy így is ahogy, félig halva, de élünk és élni akarunk.

A közelmúlt és a jelen azonban megmutatta, hogy a középosztály nem elég erő, midőn a haza integer megtartásáról, vagy mint ma integritásunk visszaállításáról van szó. Nem elég erő, mert a nagy feladathoz képest kicsi. Segítségre szorul. Segítőnk csak vérünk lehet, a magyar nép, a falu népe, aki eddig mint mostoha, elszigetelten, lenézetten, a maga tudatlanságával kinlódott anyagi létének fenntartásáért, nem tudva faluja, házatáján tul szállni, a haza fogalmáig.

Ezzel nem kicsinyitem a falu népének erejét, köztudomásu, mit művelt a csaták vad zivatarában a puszták fia: a magyar honvéd baka, a huszár stb., pedig szinte tudatlanul vérzett hazájáért, királyáért, a népért, a jövőért! De tudjuk azt is, hogy a világon páratlanul álló vitézség még mindig nem elégséges arra, hogy szent István koronáját ismét a régi fényre hozza. Szükségünk van sovén nemzeti öntudatra, büszke fajiságra. Erre a népet nevelni kell!

Hogy a népet nevelhessük, munkánk eredményes legyen, nemcsak Isten- és hazaszeretetre van szükségünk, de nagy népszerűsételre is!

Amíg — a most még »urtól« idegenkedő falu népe — nem érzi az irányában áradó őszinte szeretetet, addig komoly művelődési és nevelő tevékenység nem fejlődhetik, mert a bizalmatlanság gátat vet mindennek. A jég csak szeretettel olvasztható fel.

A műveltség alacsony fokán az ösztönök dominálnak. A nép erős ösztöne hamar megérzi, hogy a vele foglalkozóból a szeretet sugara, vagy a kenyérszag, a becsvágy, hiuság, vagy talán vétkes nagyképszerűség árad-e ki.

Dolgozzunk magunkért, hisz élnünk kell — különösen a mai nehéz viszonyok között — de ne menjünk túl a határon, amelyen át érzik az úgynevezett »kenyérszag«, dolgozzunk szeretetből a népért, megérdemli, s a népen át a jobb jövőért: nagy Magyarorszáért.

Igen, a nép megérdemli, hogy szeressük. Ő izzad a mi mindennapi kenyéréért, de még hogy izzad, szánalom nézni. Gyurja a földet, hogy éljen, csak hogy éljen és ne örüljön. Sajnálom, mert szép munkáját nem tudja kellőleg kihasználni, nem tud benne tiszta örömet látni, hiányzik a lelkiélet, a lelkiélet rugója, a művelt értelem.

A mi munkánk sem könnyebb az övénel, a kenyérünk is verejtékes, de nálunk a rög között virág is van, a lélek, a szív élvezi ezt: mi érezni a jó munka fönségét s boldogító

szánalomra méltó vérünket annyira, hogy kiváncsiak vagyunk, hogy kikapcsoljuk a talán fellépő esetleg nagyravágyó ambíciókat, hogy egyeztessük össze az ő érdekeivel, hogy a munkát elfogadva, felemelkedhessen a világból az értelem, a szív biro-

dalmának legalább is alsóbb rétegébe, ahol már örömök is vannak.

Képzeli csak el, hogyan művelné a földmives a földet, ha az előtte ismert lenne és nemcsak a sejtés fokán állana? Ha tudná a miérteket, ésszel cselekedne, nem pedig »azért, mert úgy kell«. Ha tudna az ok nyomába járó okozatra következtetni. Nem tárulna-e elibe eddig ismeretlen örömök sorozata? Nem vinnék-e ezzel előbbre a többtermelés? Már pedig a többtermelés jólétet, gazdagságot terem, a jólét pedig a művelődés alapja, a műveltség pedig a nemzeti függetlenségnek, szuverénitásnak hordozója.

Ezen fokozatokat megjárva, kulturfőlényünk nemcsak éberségre intő Damoklesz kard lesz, hanem ható erő, amely a hozzáfűzött reményt beváltja: feltámad Magyarország! Feltámad, mert az ész, igazság, tudás diadalra jut előbb, vagy utóbb; feltámad, mert ha kell a páratlan magyar vitézség, ha állta a sarat a világháboruban, csodát művel, ha a tudatos hazaszeretét, sovén fajiság emelőin táplálkozik.

Menjünk a néphez, közeledjünk szeretetünk teljes melegével! Műveljük, tanítsuk, neveljük Isten-, haza-, rögmádásra, szeretetre. Menjünk a néphez, emeljük lelkét, szívét, elméjét, hogy egy lehessen minden magyar, hogy ezer év után megszülessen a magyaregység!

Munkára fel: Szeresd a népet!

II. Ismerd meg a falu lelkivilágát.

A magyar falut, annak lelkivilágát alig ismerjük. A faluról, a falusi népről a legtevésebb, hamsabb foglaimaink vannak.

A városi ember nem ismeri a falut, mert nála a falu és a falusi ember fogalma költemények, népszinművek, vásári jelenetek és egy-két napi falusi tartózkodás, nyaralás alapján képződött. A népszinművek és költemények, nem is számítva a költői cícomázást, legtöbbnyire helytelen szemlélet alapján, mondjuk felületes szemlélet, vagy az egyes véletlen esemény kiragadásán és annak általánosításán épültek fel. Ha csak egy kicsit is ismerjük a falu népet, elcsodálkozunk azon, hogy hogyan kerül a csapodár leány, a kikapós menyecske, a »szeretőket« tartó özvegyasszony a darab középpontjába, mint a falu tipikus alakja. Csak felületes szemlélet, vagy az egyes általánosítása a cselekmény kedvéért, lehet a magyarázata ennek, mert a falusi menyecskének valódi jelleme az, hogy az urához hű még akkor is, ha nem csupán szeretetből, hanem apró-cseprő gazdasági érdekből — egy holddal több föld, szebb ház, stb. — ment hozzá.

Több esetben megfigyeltem, hogy legény és leány őszinte szeretettel viseltetik egymás iránt. Éveken át udvarol a legtisztább és legkomolyabb szándékkal és a végén csekély anyagi ok merül fel, nem lesz belőlük egy pár. Mást vesz el a legény, máshoz megy a lány. Fáj mind a kettőnek, sóvárog, ha lehetne talán másitanának, de nem megy, az erkölcs, a falu éber lelkiismerete, na meg egy

kis büszkeség is nem engedi. Egy év és a hevenyen tul vannak, jó ismerősök, koma, komaasszony lesz belőlük, tisztelik-becsülik egymást, ami volt elmúlt, róla szó többé nincs, csak akkor említik még egyszer, ha gyermekeik benn vannak a nősülési, vagy férjhezmenési korban, csak azoknak mondják el. Becsülte minkét fél urát, feleségét; kikapásnak még árnyékától is mentek voltak.

Lám a való és a költemény, vagy népszinmű ellentétben vannak.

A felületes szemlélő a falusi ember által oly nagy kedvvel üzött ártatlan, tréfás enyeltést, — ami csak szó, nagy hang, de soha tett — félre magyarázza, vagy tovább szövi a tettig és így áll elő a jóhiszemű, de valótlan beállítás.

A vásári beszélgetésekre, mely ur és falusi között folyik, továbbá a pár napi nyaralási ismerésre, megfigyelésre vonatkozólag szintén azt mondhatom, hogy a falusi nép lelkéből vajmi keveset tudhatunk meg ez alkalmakkor, mert más, ha idegennel, pláne ha nem maga fajtájával áll szóba, hanem urral, mintha rendszeren a maga megszokott környezetében volna.

A városi embernek, mint láthatjuk, nem volt alkalma, — de nem is kereste nagyon az alkalmat — hogy helyesen megismerje a falut; tiszta képzetek, fogalmakat nem tudott róla alkotni.

Szomorubb dolog ennél azonban az, hogy a falu intelligenciája sem ismeri valóban és alaposan a falu népét. Tulajdonságait nem tudja rendszerbe állítani, hibásak, felületesek az ő szemléletei is, ennél fogva a kialakult fogalom is hamis kép: helytelenek az ítéletek, amiket a falu népéről mondanak.

Rendszeres munkának az első feltétele, az alapja a helyes ismerés, hiszen azon épül minden, hogy ismerem azokat, akikkel foglalkozom. A faluval egészen napjainkig nem sokat törődtek, nem ismerték fel a benne rejlő hatalmas nemzeti erőt egész addig, míg a szomoru jelen nem kényszerítette a közfigyelmet feléje. Mivel rendszeres népművelési ténykedés nem volt, nem mutatkozott szükségesnek a népismerés, a falu lelkivilágának kutatása. Ezzel tudom csak magyarázni azt a szomoru valót, hogy a falusi intelligencia sem törekedett a néplélek jellemző tulajdonságainak kikutatására és most ott állunk, hogy valójában nem ismerjük a falut, annak lelkivilágát.

Gondolkozásra késztetőbb a helyzet azonban akkor, ha számolunk azzal, hogy a falu népét nemcsak, hogy nem ismerjük, de egyenesen rosszul ismerjük. Nézzünk csak egy szót és keressük azt a fogalmat, amit jelöl, mindjárt tisztában leszünk a dologgal. Paraszt szerintem és valószínű sokak szerint az, aki a földet műveli. Paraszt tehát egyenlő földmivel. Paraszt, foglalkozást jelent. Így helyes, így jó. De a paraszt szót használják akkor is, ha valakit a legmélyebb megvetéssel akarnak sujtani. A paraszt így jelenti az ügyetlentől — gyengébb kifejezés — talán a gazemberig? minden tonust, amire bizony nem vagyunk büszkék, ha minket ér.

Kérdem, nyelvszegénység, hogy különböző fogalmakat egyazon szóval jelölünk? Én hiszem, hogy nem, mert nagy nyelvművelőink már találtak volna külön szót mindegyikre. De van is: ügyetlen, esetlen, faragatlan, durva, tudatlan, szemtelen, tola-kodó, ocsmány, stb. Miért nem ezeket használjuk? Miért repül ki olyan könnyen a szó ajkunkon »na ez is egy paraszt«, »paraszt tempó«, »egy paraszthoz illik ez csak« stb.

Mindezeket a helytelen, felületes szemléleten alapuló rossz falu ismerésnek tulajdonítom, mert kétségtelen, hogy a »diszitó jelző« és foglalkozást jelölő szó nem különült el, sőt mondhatjuk együvé tartozik.

A fogalmat így tisztázva, vonjuk le a következő eredményeket. A dán paraszt büszke, hogy ő paraszt; a magyar szégyenli, mert érzi, hogy paraszt a foglalkozás mellett mást, nem épen szép tulajdonságokat is jelöl. A falut kevésbé ismerők idegenkednek a paraszttal, földmivelssel foglalkozni, mert olyannak tudják, akivel nem lehet, de nem is érdemes komolyan foglalkozni, mert a jósággal visszaél. A falu fiaiból lett tanult emberek nagy része, nem, hogy tenne valamit a véérért, de megtagadja apját, a társadalmi helytelen előítélet miatt. Szégyenli, hogy apja szántó-vető ember, becsületes jó magyar paraszt.

Ime egy, egyetlen egy szó, amely a nagy foku felületesség szüleménye, mily rombolást végez: elveszi a gyermeket attól az apától, akinek becsületes munkája árán lett azzá, ami; megakasztja a nemzet általános művelődési fejlődését, mert a legjobb erőket, a legérdekeltebbeket vonja ki a munkából, téríti el a kötelességtől.

Egy szó ez csak, egy példa és látjuk mit von maga után. Több is van ilyen apró-cseprő dolog, egy szó nagy háttérrel. Az ilyen kicsiségek gátlói voltak a rendszeres magyar iskolán kívüli népművelésnek, gátlói ma is.

Bizzer János.

(Folytatjuk.)

Egy tanító iskolán kívüli munkájának megkezdése.

(Folytatás és vége.)

Ugyanis ekkor egy házibált rendezett az egyület, amelyen csak tagok és az általuk hívott vendégek részt. Minden olyan rendben és esztendő történt, mondhatni előkelően, hogy az egyület folyt le rendesebben.

Elmondok még ezzel kapcsolatban egy példát, amely a legutóbbi előadáson történt. Ugyanis éjfél felé egy kis üvegbe és azzal bement a táncterembe és új társával, a régi rossz szokást követ-

Erre én beküldtem az egyik választmányi tagot, hogy feltűnő ne legyen; ez figyelmeztette és a fogadalomra hívta fel figyelmét. Mintha csak leforrázták volna, úgy elszégyenült és a legközelebbi összejövetel alkalmával bocsánatot kért. Ez azt mutatja, hogy az embernek ébernek kell lenni és figyelni minden lépésüket és a rosszat ostorozni, de óvatosan.

A nyilvános szereplés, mint a szavalás, éneklés, színdarabban való szereplés is, nagy hatással van az egyes tagokra. Ezen a téren azt a szokást vezettettem be, hogy a tagoknak felváltva kell résztvenni a vallásos estélyeken, hogy mindenik hozzászokjon a nyilvános szerepléshez. Ha nem is tökéletes az a szavaltat, de az a fontos, hogy megtanulta és ki mer állani.

Ítt egy érdekes esetet említek meg. Ugyanis ez évben, nevem napján, az egyesület kijelölt egy tagot, hogy este, ha hazamegyek, üdvözlőljön az egyesület nevében. Hirtelen papírra vetették, hogy mit mondjon. És tanulgatta a szónok. De amikor bementem és elkezdte a mondókát, bizony belesült. Én megköszöntem a jókívánságot, azzal a hozzátevélssel, hogy nem a szó a fontos, hanem a lélek, amely azt érzi. Egyben mindjárt rámutattam arra, hogy most látják azt, hogy saját szavaival mily nehéz még két sort is elmondani. De dicséretre méltó, hogy vállalkozott rá.

A színdaraboknál pedig néhány olyan szereplő van már, aki úgy bele tudja magát élni a szerepébe, hogy bátran lehetne szakértő kritikája elé állítani.

Most még az egyesület ügykezeléséről kell szólnom, mert abban is önállóan résztvesznek. Így a pénztár, könyvtárkezelésnél. A számadásokat először az ifjuság választmánya vizsgálja felül, s úgy kerül az összes tagok elé jóváhagyás végett. Minden a legnagyobb rendben folyik, anélkül, hogy felsőbb hatóságok gyámságára volna szükség.

Nagyon sokat lehetne még mondani ezekről a nevelő eszközökről és annak hatásáról, de itt most elsorolni sem tudom. Csak ebben az egy szóban fejezem ki, hogy »áldás« ez, mint az ifjuságra, mint a szülőkre és társadalomra nézve. Érzik és tudják is már ezt a szülők és egyháztagok is. Meg is mutatják támogatásukat azzal, hogy egyes alkalmakkor adományt adnak az egyesületnek. Ez évben is kb. 700—800 ezer korona adományt kapott az egyesület.

Áldás ez továbbá az egyházra és hazára nézve is, mert meglátszik minden mozdulatukon, beszédjükön és gondolataikon egyaránt. Ugy, hogy reménységgel nézhetünk a jövő elé, mert ezekből lesznek azok az emberek, akik tudni fogják, hogy a két éltető valóság: egyház és haza, csak úgy élhet és virágozhat, ha dolgozunk és áldozunk érte.

»A példa vonz!» Ezt is beigazolvam látom az egyesületünk működésénél, mert látva a mi munkáinkat és eredményeinket, megmozdult a szomszéd község is. Ott is alakult mindkét felekezethöz énekkar. Bár a református már régebbi keletű énekkar. Azonban itt is történt egy érdekes jelenség a far-

sangban. Ugyanis eljött hozzám az egyik kolléga, hogy az ő ifjai is, hallva és látva az énekeket, mindenáron előadást akarnak rendezni, tehát adjak valami darabot nekik. Rendeztek is szép erkölcsi és anyagi sikerrel.

Megmozdult a helybeli kath. ifjuság is, mint már előbb is jeleztem. Ők is megalakították az ifj. egyesületet ugyanugy, mint a miénk, énekkarral. Előadást is rendeztek e tavaszon és az énekkaruk is szerepelt már. Vagyis megindult a község két felekezeti ifjusága között a legnemesebb verseny, az önművelés versenye. Adná Isten, hogy mindenütt ilyen téren és ilyen eszközökkel indulna meg a verseny, amely versenynek legnemesebb céljai és eszközei vannak.

Egy tervem van még a jövőre nézve, hogy ezt a nemes versenyt fokozzam. És pedig úgy, hogy e két község: Aba és Sárkeresztur mindkét énekkarával karöltve egy hangversenyt rendezzünk valami közös célra. Ha nem is volna oly magas színvonalu az, de annál nagyobb volna az az erkölcsi érték, amit általa ifjuságunk nyerne.

Kettős érzés tölti meg lelkemet e pillanatban. Az egyik: vágy, a másik: hit. Vágyam az, hogy mindenütt induljon meg az ilyen irányu munka, ha csak olyan mértékben és keretekben is, mint a miénk. Csak arra kell vigyázni, hogy a kormány-pálca biztos és erős kezekben legyen, mert az egyesület és annak tagjai rendszerint olyanok, mint annak irányítója. Hitem pedig az, hogy biztos és erőskező, hittel teljes és a jobb jövőben feltétlen bizó lélek vezetése mellett csak oly ifjak kerülhetnek ki az ifj. egyesületekből, akik az élet minden viszonytagjai közepette erős lélekkel megállják helyüket, akik a szépért és nemesért, hitért és hazáért vagyont, vért és ha kell, életüket is képesek áldozni.

Antal Sándor,
ref. tanító.

HIREK.

— **Választás.** Vitéz Rács Mihály okl. tanítót a vajtai róm. kath. iskolához, Nyilas János okl. tanítót az adonyi róm. kath. iskolához rendes tanítóvá választották.

— **Eltávozás.** Gergely Ferenc vajtai róm. kath. kántor-tanítót a václavárosi róm. kath. iskolához választották meg s így vármegyénkből eltávozott.

— **Nyugdíjazás.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Atzél István érdi áll. isk. tanítót nyugdíjazta.

— **Népfőiskolai tanfolyamok vidéken.** Ez évben három népfőiskolai tanfolyam működik a vidéken. Még pedig kettő Mórton és egy Rácalmáson. A tanfolyam hallgatói pontosan hallgatják az előadásokat. Sok örömet szerez nekik, hogy az ismereteiket naponként gyarapíthatják.

— A katonai népfőiskolai tanfolyam megnyitása.

A Fejérmegyei Népművelési Bizottság a honvédség részére ismeretterjesztő tanfolyamot rendez, amelynek ünnepélyes megnyitása e hó 15-én délután fél 3 órakor folyt le az Uránia mozgó helyiségében, nagy és előkelő közönség jelenlétében. Az ünnepélyt a Himnusz vezette be, melyet a DV. dalárda énekelt. Ezután Nevelős Lajos kir. tanfelügyelő, a Népművelési Bizottság elnöke nagyhatású, irredenta érzéssel fűtött megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy a Népművelési Bizottság munkája csak a gyakorlatba való átvitele azoknak a fenséges eszméknek, melyek nagy Széchenyi agyából pattantak ki. A beszéd után Schwarzkopf Artur főkarmester dirigálásával a székesfehérvári 3. honvéd gyalogezred zenekara adta elő a főkarmester »Magyar Tánccok« c. remek zeneszereményét, majd hosszas, lelkes tapsvihár közepette dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök lépett az emelvényre. A mindennapi életből vett gyakorlati példákön keresztül belevilágított a lelkekbe, beigazolta, hogy a legegyszerűbb dolognak is milyen felséges tartalmuk van. Csodákkal van tele a világ — ugymond — csak az ember szeme nem lát, a szíve nem tudja átérezni a csodák visszhangját, hogy az okulást, himnuszt, elragadtatást váltson ki. S ha majd szívünket, lelkünket preparáljuk a nagy gondolatok befogadására, akkor nyugodtan nézhetünk szembe a szocializmus, kommunizmus, bolsevizmus és mindenféle izmusokkal, akkor lesz hadseregünk, amely megvédi a nemzet multját, jövőjét, reményét, becsületét, amely lelkének egész tűzével, ifjúságának egész energiájával odaáll, ahol nagy feladatokról van szó. A frenetikus, percekig tartó taps után, a DV. dalárda sorakozott az emelvényen és kedves magyar dalokkal szórakoztatta a közönséget. Majd Knazovitzky Mária Chalupka Rezső helybeli tanfelügyelő »Tábortüznél« c. remekszép költeményével ragadta magával a hallgatóságot. Sok tapsot kapott még Polyák László önkéntes, B. Szabó Istvánnak »Székelyország álma« című melodráájával. A magas színvonalu, élvezetes ünnepélyt a katonazenekar »Nem, nem, sohá«-ja zárta be. A tanfolyam előadói Folba és Zsupánek tábori lelkészek, dr. Szabó Elemér orvos-tábornok, dr. Komendovics Gyula ügyvéd, Kerber János és dr. Szarka Géza tanárok, Bene Lajos és Molnár Ferenc kir. segédtanfelügyelők és Nagy B. József gazd. népisk. igazgató.

— Ismeretterjesztő előadások Székesfehérváron.

Az ismeretterjesztő előadások városunkban is megkezdődtek több helyen. Így a Múzeum-egyesületben, Kath. legényegyletben, gazdakörben, a Felső- és Alsóvárosban. A fogházban külön a nők és külön a férfiak részére van ismeretterjesztő előadás. Két analfabéta tanfolyam van, egy a katonaság és egy a foglyok részére. A polgári lakosság részére szervezett tanfolyamot nem lehetett megkezdni, mert jelentkező nem volt.

— Üdvös rendelkezés. A vármegyei testnevelési felügyelő a Levente Egyesületekhez felhívást intézett, melyben kötelezővé tette az egyesületi tagoknak, hogy a népművelési bizottságok által tartandó egyes és sorozatos ismeretterjesztő előadásokon testületileg vegyenek részt.

— Leventéink sikere. A leventék országos cél-lövő versenyén a vármegyénkben levő egyesületekből I. helyre került a dunapentelei Levente Egyesület, másodikra Alba Régia Athletikai-Club, harmadikra Duna—Száva—Adria Vasutttársaság csapata.

— Vetítógép kölcsönzés. Az olvasóink figyelmébe ajánljuk, hogy a »Falu« Országos Földmíves Szövetség székesfehérvári kirendeltsége kikölcsönzi a Glória II. típusu vetítő és mozigépét olyan helyekre, ahol van villanyvilágítás, vagy megfelelő akkumulátorral rendelkeznek. A gép csak villanyvilágítással használható, lehet vele álló és mozgó képeket vetíteni. Akik ilyen gépet akarnak beszerezni, megtekinthetik.

Hivatalos rész.

Fejérvármegye közigazgatási bizottsága.

2724/1925. szám.

Tárgy: Az államsegélyes nem állami tanítók és óvónők 15 %-os fizetés előlege.

Valamennyi községi hitfelekezeti Iskolaszéknek, óvodai Felügyelő bizottságnak.

Több helyről érkezett be jelentés hozzánk, hogy az elemi iskolák és óvodák fenntartói azon 15 %-os fizetési előleget, melyet az állam az állami tisztviselők részére 1925. évi július hó 1-től havonként engedélyezett s melyet az államsegélyes tanítók, óvónők részére államsegélyük havi összege után szintén folyóvá tett, a nem állami iskolák óvodák fenntartói az azokban működő tanítók (-nők), óvónők részére a helyi javadalmuk után nem egyenlítik ki.

Miután ezen 15 %-os fizetési előleg a nem állami tanítókat (-nőket), óvónőket helyi javadalmuk után havonként — miniszter ur további rendelkezéséig — szintén megilletik, felhívjuk az összes nem állami iskolák és óvodák Iskolaszékeit, Felügyelő bizottságait, hogy az ott működő nem állami tanítók (-nők), óvónők részére a szóban levő 15 %-os fizetési előleget 1925. évi július hó 1-től a multa nézve egyszerre, jövőben pedig előleges havi részletekben a helyi javadalmuk után számítottan egyenlítsék ki.

Székesfehérvár, 1925. november 16.

felsőbíró Nagy Pál s. k.,
főispán-elnök.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város kir. tanfelügyelőjétől.

4629/1925. szám.

Fejérvármegye valamennyi állami elemi iskolai gondnokságnak, községi, hitfelekezeti és magániskola Iskolaszékének.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Ur f. évi 82.400/1925. számú rendelete alapján felkérem az iskolaépületekre és tanító lakásokra nézve, hogy a következő adatokat szíveskedjék velem közölni:

1. Minden egyes tanterem mérete (szélesség, hosszúság, magasság).

2. a) A tanterem nedves-e vagy száraz? b) a padlója földes, köves, téglás, padlós? c) a tanterem világos, vagy sötét? egy oldalról, vagy több oldalról megvilágított? d) tatarozás szükséges-e, miért és milyen mérvű? e) hány tanító és névszerint ki élvez természetbeni lakást? f) a tanítói lakás (lakások) hány szobából és konyhából áll? (Minden egyes lakás külön feltüntetendő.) g) a lakás padlója földes, köves, téglás, padlós? h) a lakás világos, sötét? i) a lakások milyen állapotban vannak, mi hiányuk és fogyatékoságuk van?

Székesfehérvár, 1925. december 10.

Nevelős Lajos s. k., kir. tanfelügyelő.

A vonatok indulása és érkezése.

Magyar Államvasutakon.

Székesfehérvárról indul Budapestre 4⁴⁵, 6⁴⁰, 16¹⁰.
Budapestről ind. Székesfehérvárra 6³⁰, 11¹⁰, 15⁴⁵, 17⁰⁰.
Székesfehérvárról indul Tapolcára 6⁴⁰, 11³⁰, 17¹⁵.
Tapolcáról ind. Székesfehérvárra 3²⁵, 12⁴⁰, 16¹⁵.
Székesfehérvárról indul Jutasra 5⁰⁰, 10³⁰, 15²⁰, 21²⁵.
Jutasról ind. Székesfehérvárra 5⁴⁵, 7³⁵, 13⁵⁰, 18¹¹.
Székesfehérvárról indul Sárbogárdra 6⁴⁰, 16⁰⁵.
Székesfehérvárról indul Bicskére 3⁴⁰, 15²⁵.
Sárbogárdról ind. Székesfehérvárra 5⁵¹, 12²⁵.
Bicskéről ind. Székesfehérvárra 4¹⁰, 18³³.

Duna—Száva—Adria vasutain.

Székesfehérvárról indul Budapestre 3⁵⁰, 5⁰⁴, 5²⁰, 7²⁰,
9⁵⁰, 14³⁸, 17¹², 19⁴⁰.
Székesfehérvárról ind. Nagykanizsára 9⁴⁶, 10¹⁹,
15⁴⁰, 18⁴⁸, 23⁴⁴.
Székesfehérvárról ind. Komáromba 6⁰⁰, 11⁴⁰, 17¹⁵.
Budapestről ind. Székesfehérvárra 7¹⁵, 9⁰⁰, 13³⁰,
14¹⁰, 17³⁰, 18¹⁰, 20⁰⁵, 21⁵⁵.
Nagykanizsáról ind. Székesfehérvárra 0⁰⁵, 6⁵⁰, 9¹⁰,
14¹⁵, 14³⁰.
Komáromból ind. Székesfehérvárra 5⁰⁰, 12⁰⁵, 16¹⁰.

Kiadja a Fejérvármegyei Népművelési Bizottság
és Testnevelési Bizottság.

DIVATÖLTÖNY

NADRÁG

FELÖLTŐ

MULATSÁGOKRA

és egyéb alkalmakra szükséges eredeti angol

FEKETE,

valamint a szálbafestett

INDIGÓKÉK

gyapjuszövetekből nagy választék van.

Téli kabátposztókból

csakis a jobb gyártmányok.

NŐIRUHA,

kosztüm, alj, **KABÁT**
és köppenyekelmékben a legszebb

különlegességek.

URAM!
Figyelmeztetem Önt,
hogy
gyapjuszövetekben
és belésarukban
hiába keres

SZEBBET, JOBBAT, OLCSÓBBAT
ugysem talál sehol, mint
RUDBANYAI IMRE
kizárólagos POSZTÓÜZLETÉBEN
SZÉKESFEHÉRVÁR.

TAKARÓK, LÓPOKRÓCOK EGÉSZ ÉVEN ÁT

Megjelent

Bene Lajos

A MAGYAR FALU TÁRSADALMA

cimű könyve.

Ára 40.000 korona.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalánál és a
»Falu« Szövetségnél (Budapest, V. ker.,
Zoltán-utca 8.)

Maizer István

elsőrangú kelmefestő
és vegytisztító telepének

főgyűjtő-helye

SZÉKESFEHÉRVÁR,
Nádor-utca 1. szám.

— Volt Radó-féle üzlet. —

Bőrkeztük festése!

Szabó István

épület- és butor asztalos.

Székesfehérvár, Budai-ut 14.

Az összes e szakba
vágó munkákat vál-
lalja. — Tervekkel
— szolgál. —
TELEFON 57. SZ.

Lakás: Rákóczi-utca 29. sz. (Saját ház.)

VARGA JÁNOS

temetkezési vállalata

Székesfehérvár, Széchenyi-u. 61.

Vállalja

temetések rendezését

a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

Egyesületeknek és jóléti intézmé-
nyeknek kedvezményeket nyújt. —

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Hatalmas segítőtársa minden tanítónak

a szemléltető oktatás legalkalmasabb eszköze, a

GLÓRIA II. iskolai vetítőkészülék álló- és mozgóképek számára.

Bárki által könnyen kezelhető. Sulya 6 kgr. és a felszereléshez tartozó utiszekrényben könnyen szállítható. Minden előkészület nélkül bárhol felszerelhető. Fényforrása: városi áram, vagy nagy kapacitású akumulátor. Minden filmet játszik és így normális színházi mozielőadásokra is alkalmas. E réven az iskoláknak állandó bevételt biztosít, melyből a vételár rövidesen megtérül. Olcsó filmkölcsonzés, nagy választéku oktató-filmek. **Vetítési távolság 12 méterig; képnagyság 4 méterig.**

A mozgóképek előadás közben, — magyarázat céljából, — bármikor megállíthatók és visszafelé forgatással újból vetíthetők! Teljesen tűzveszélymentes és ezért hatósági engedély nélkül használható.

Vetítőkép és Filmipari Részvénytársaság, Budapest, V. Nádor-utca 28. Telefon: 120-21.